

Hattuşa'da 106 Yıl

Hitit Kazılarının Fotoğraflarla 106 Yıllık Öyküsü

Yapı Kredi Kültür Merkezi, Hattuşa kazılarının 106 yıllık öyküsünü ziyaretçilerle buluşturuluyor. 12 Ekim-30 Kasım 2012 tarihleri arasında görülebilecek sergide yer alan fotoğrafların birçoğu, hafirler, ekip üyesi bilim insanları ve çevre köylerden gelen işçiler gibi kazıya katılmış kişileri gösteriyor. Bu tür fotoğraflar genelde bilimsel içerikli kazı yayınlarında kullanılmaz ve arşivlerde saklı kalırlar. Bu nedenle burada kullanılan resimlerin çoğu ilk kez yayımlanmaktadır. Sergide, keşif yıllarının gravürlerle belgelendiği, ilk kazı yıllarından itibaren siyah-beyaz fotoğrafların, ardından da renkli fotoğrafların çalışmalara eşlik ettiği görülüyor. Fotoğraflarda görülen kişilerin kıyafetlerinde ve kullandıkları araç gereçteki değişim, aslında ne denli uzun bir zaman sürecinin söz konusu olduğunu gözler önüne seriyor. Hattuşa'nın yer aldığı muhteşem arazinin oluşturduğu ezeli kulis önünde bu kişiler, adeta kendi kısa rollerini oynayan 'aktörler' oldukları izlenimini veriyor.

HİTİT BAŞKENTİ HATTUŞA

MÖ 2. binden itibaren devamlı yerleşime sahne olmuş Hitit başkenti Hattuşa'nın bulunduğu bölgede ilk yerleşim izleri MÖ 6. binin ortalarından itibaren küçük, kısa süreli köy yerleşimleri şeklindedir.

Kentin kurulduğu kayalık sarp arazi ilk bakışta yerleşim yeri olarak pek uygun değilmiş gibi görünse de, iki tarafındaki derin vadilerle korunaklı konumu ve birçok doğal su kaynağına sahip olması Hattuşa'nın uzun kentsel gelişiminde önemli rol oynamıştır.

Bir çok Anadolu kentinde olduğu gibi, kuzeyinde MÖ 19. ve 18. yüzyıllarda Kuzey Mezopotamya'dan gelen Asurlu tüccarları barındıran bir yerleşim alanını da kapsayan kent, Orta Anadolu'daki diğer Tunç Çağı kentleri gibi gelişir ve benzer mimari ve şehir planlama özellikleri gösterir. Bu dönemde ilk kez kentin Sümerce "gümüş" anlamına gelen adı "Hattuş" çiviyazılı belgelerde görülür. Kentin adının muhtemelen gümüş ticaretiyle bağlantılı olduğu düşünülür. Neşa kralı Anitta'nın MÖ 17. yüzyılda kenti yakıp yıkmasının ardından Hattuş öncekinden daha küçük bir yerleşim olarak bir süre daha varlığını sürdürür.

Hitit yazılı kaynaklarına göre I. Hattuşili, kurduğu Hitit krallığına burayı başkent yapar. Kent, izleyen yüzyıllarda anıtsal yapılarla ve özellikle poternlerle (yeraltı tünelleri) donatılmış kent suru ile sürekli bir gelişim sürecine girer. MÖ 16. yüzyılın ikinci yarısında Hattuşa, yüz ölçümünün güneye doğru iki kat genişletilmesiyle yepyeni bir boyut kazanır. 6 km'yi bulan kent suru bugüne dek ayakta kalmış anıtsal kapılarla yeni bir ihtişam kazanır. Bunlardan en güneydeki Yerkapı'nın, 30 metreyi bulan yüksekliği ve 250 metre uzunluğuyla şüphesiz önemli bir yeri olmalıydı. Kral sarayının Büyükkale adı verilen platodaki yeri değişmezken, Yukarı Şehir olarak adlandırılan yeni alanda otuz tapınak ve çok sayıda kamusal yapı inşa edilir.

Taht kavgalarının, kötü hasatların ve düşman saldırılarının zayıflattığı imparatorluk MÖ 12. yy. başında yıkılır. Kentin yavaş yavaş terkedilmesinin üzerinden kısa süre sonra, köy karakterli küçük bir yerleşim kurulur. Bu şekilde kentin Demir Çağı yerleşim süreci başlar.

İzleyen yüzyıllarda Demir çağı, Hellenistik, Roma ve Bizans dönemlerinde yerleşimler kurulsa da Hitit dönemindeki görkeme bir daha ulaşılamaz.